

Henrik Ibsen og «Firerbanden»

Mao Tse-Tungs enke og de andre radikale kinesere i «Firerbanden» står i disse dager for retten, tiltalt på 60 punkter. De har sittet lenge i fengsel og har hatt tid til å tenke. Det er rimelig å tro at de lengter tilbake til den kinesiske kulturrevolusjonens dager, da de satt med makten. Det er også mulig at Maos enke, Jiang Qing, mer enn en gang hadde ønsket at Henrik Ibsen aldri hadde eksistert. For det var der det hele begynte.

Det er et gammelt ordtak at mannen er kvinnens hode, men kvinnen er halsen, som bestemmer i hvilken retning hodet skal dreies.

Da Mao ble gammel og skrøpelig, utnyttet hans hustru dette fullt ut. Maos gamle venn og kampfelle, Chou en Lai, som var mer pragmatisk og moderat, forsøkte

å snu utviklingen bort fra kulturrevolusjonen. Men Chou en Lai hadde bare kontakt med Mao om dagen. Jiang Qing hadde også natten med den gamle hersker.

Det er et stort spørsmål om den kinesiske kulturrevolusjonen i det hele tatt ville ha kommet i gang uten kvinnen ved Maos side, Jiang Qing, leder for Firerbanden.

Men Jiang har ikke alltid vært Maos kone. Det ble hun først etter at hun ble politisk engasjert. Politisk engasjert ble hun først etter at hun ble politisk bevisst. Politisk bevisst ble hun først etter. . . Det er her Ibsen kommer inn i bildet.

Som ung pike var Jiang Qings store lidenskap teater — hun ble skuespillerinne. Hun spilte de tradisjonelle kvinnerollene etter de tradisjonelle kinesiske manuskriptene. Hun var tilfreds med det, rent bortsett fra at hun var en ærgjerrig ung dame, som ville nå toppen i sitt yrke.

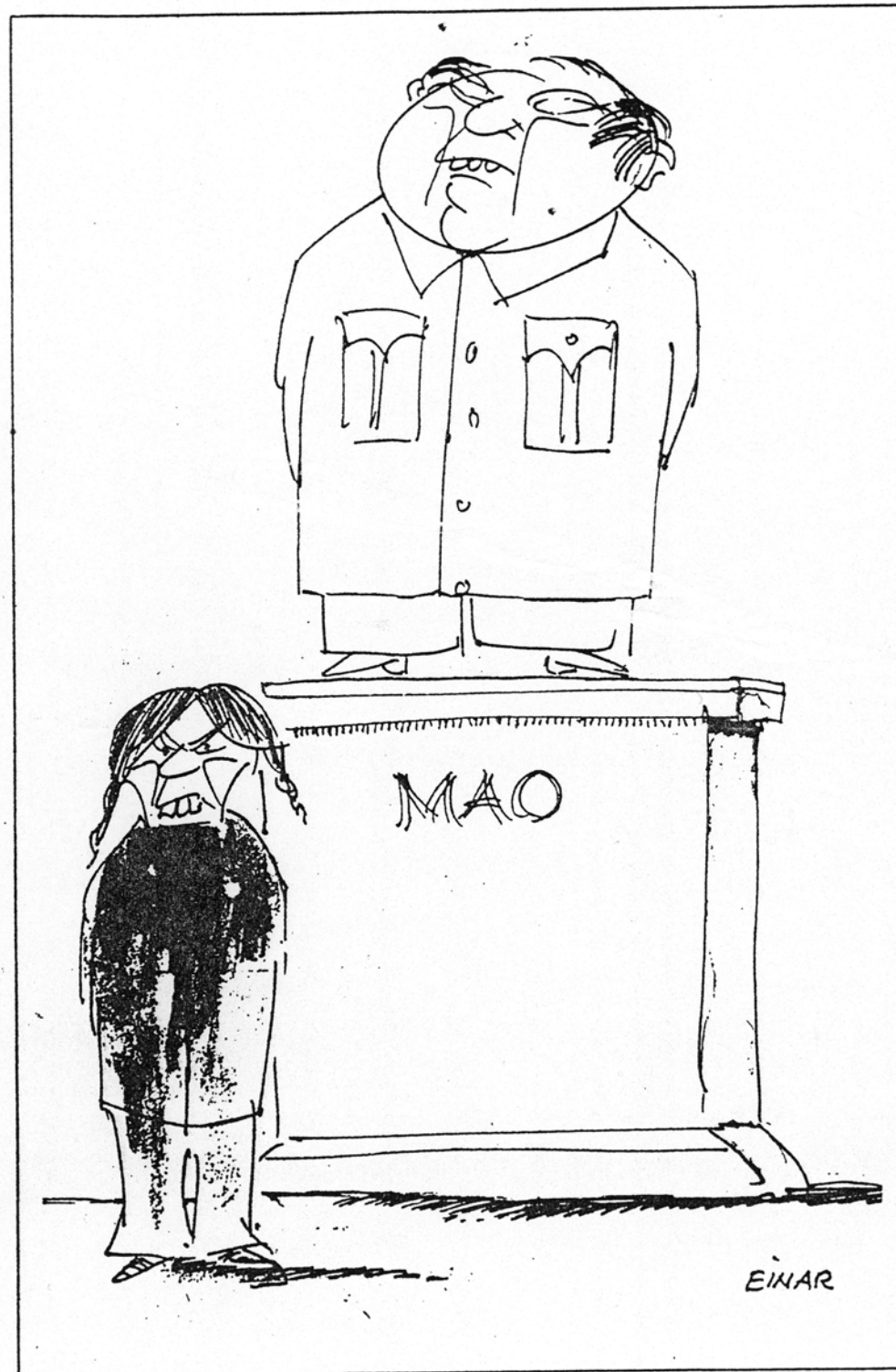
Så en dag skjedde det. Hun fikk et manuskript i hånden som brøt med alt hun inntil da hadde fremstilt på scenen. Det var dette manuskriptet hun refererte til da

det amerikanske ukemagasinet «Newsweek» mange år senere spurte henne om begynnelsen til hennes politiske løpebane. Hun sier selv at hennes politiske bevissthet våknet da hun spilte Nora i «Et dukkehjem». Hun opplevde Noras brudd med det vante mønster, det aksepterte. Bruddet bragte Nora bort fra sin mann. Jiang Qings brudd bragte henne til sin mann, Mao.

Det ville ikke være rettferdig å gi Henrik Ibsen hele skylden for kulturrevolusjonen i Kina p.g.a. et skuespill han skrev i 1879. Politisk bevissthet er bare et redskap, en hammer. Man kan slå folk i hodet med den, eller bygge hus. Jiang Qing valgte det første, og *det* var ikke Ibsens skyld.

Så om Firerbanden blir dømt, så må Ibsen frikjennes. Men det er sannsynlig at Maos enkes 66-årige liv ville vært et annet uten Ibsen, kanskje også Kinas historie. Det er makt i idéer — og det er avmakt.

Av Einar Engebretsen

Maos enke Jiang Qing og det skjebnesvangre manuskript —